

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2543 ประเทศไทยมีสัดส่วนการลงทุนทางการศึกษา ในภาครัฐและมีค่าดัชนีอยู่ในเกณฑ์ดีกว่าหลายประเทศ แต่เมื่อพิจารณาในแง่ผลสัมฤทธิ์ เช่น ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลับมีค่าดัชนีอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับหลายประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นซ้ำซาก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 12) ฉะนั้น ปัญหาหลักไม่น่าจะอยู่ที่ข้อจำกัดของทรัพยากรในเชิงปริมาณ แต่น่าจะอยู่ที่คุณภาพของ ทรัพยากรบุคคลและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในภาครัฐ ซึ่งมีการบริหารจัดการ แบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้ผู้ปฏิบัติคอยรับคำสั่งจากส่วนกลางโดยขาดการ มีส่วนในการร่วมคิดร่วมทำ มีสายบังคับบัญชาหลายระดับและเป็นการบริหารแบบระบบ ราชการมาก มีขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนทำให้ใช้เวลาในการตัดสินใจและดำเนินงานล่าช้า ส่งผลกระทบไปถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน กล่าวคือ สถานศึกษาไม่มี อิสระในการบริหารจัดการในทุกด้าน ทำให้ขาดบรรยากาศและแรงจูงใจสำหรับผู้บริหาร หรือครูในการที่จะคิดริเริ่มนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งไม่สามารถจัดการเรียน การสอน ได้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับเด็กและสภาพของท้องถิ่น เนื่องจากต้องทำตามคำสั่งจาก ส่วนกลางทั้งหมดเหมือนกันทั่วประเทศ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 2)

อย่างไรก็ตาม การลงทุนทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและสังคมไม่ใช่หน้าที่ของรัฐ เพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของเอกชนและทุกส่วนในสังคมด้วย หากพิจารณาการบริหาร จัดการศึกษาของเอกชน จะเห็นว่าในหน้าที่ 3 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 47-50) ได้กำหนดให้เอกชนมีอิสระในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยมีการกำกับติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษาจากรัฐ และที่สำคัญรัฐต้องให้เงินอุดหนุน แก่สถานศึกษาเอกชน และลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ใน ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้าน

วิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐจะได้ส่งเสริมทั้งทางด้านวิชาการและให้เงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาเอกชนทุกระดับและทุกประเภท แต่งบประมาณจากรัฐยังได้รับน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน กอปรกับการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปในเชิงธุรกิจ กล่าวคือ มีการแข่งขันกันระหว่างโรงเรียนเอกชนในพื้นที่บริการเดียวกัน โรงเรียนจึงต้องเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราที่ต่ำกว่าค่าธรรมเนียมที่ขออนุญาตไว้ หรือลดค่าธรรมเนียมการเรียนเพื่อเป็นจุดขาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในชุมชนทางการเกษตร ก็ยังมีรายได้ต่ำ จึงทำให้โรงเรียนต้องหาทางลดรายจ่าย เช่น จ่ายเงินเดือน ครูไม่เต็มวุฒิ ลงทุนในเรื่องวัสดุเพื่อการเรียนการสอนน้อยลง ทำให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในงานที่ทำต่ำ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542 : 10-12 ; รุ่ง แก้วแดง. 2532 : 4 ; วุฒิชัย มูลศิลป์. 2532 : 228-229)

อย่างไรก็ตาม จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542 : 9) แสดงให้เห็นว่าการที่โรงเรียนเอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการ ทำให้โรงเรียนเอกชนหลายแห่งเป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้มีคุณภาพในระดับดี เป็นที่นิยมของประชาชนและเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนของรัฐได้

จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งมีโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาทุกแห่งสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ ทั้ง ๆ ที่มีที่ตั้งสภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งประสบปัญหาในเรื่องรายได้เหมือนกับโรงเรียนเอกชนหลายแห่งดังกล่าวข้างต้น การบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ได้กระทำภายใต้ข้อจำกัด กล่าวคือ มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมในการลงทุนเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า สร้างความตระหนักให้กับครูผู้สอนว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมและการสร้างความสุขในงาน ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนี้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี มีความสามารถทางวิชาการไม่ด้อยกว่าโรงเรียนของรัฐ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร ผู้ปกครองพึงพอใจต่อคุณภาพของนักเรียน และอัตราการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหนองคาย. 2544 : 9)

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าบุคคลจะมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันจากรัฐในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยที่รัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่สำหรับโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย แม้จะมีค่าใช้จ่ายที่สูง ก็ยังเป็นที่ยอมรับ

ของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าโรงเรียนเหล่านี้มีวิธีการบริหารจัดการอย่างไรจึงทำให้นักเรียนมีความสามารถและคุณลักษณะเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง

เมื่อพิจารณาขอบข่ายภารกิจในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา พบว่ามีการบริหารงานโดยยึดขอบข่ายแนวคิดการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 2) ซึ่งมี 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หากเปรียบเทียบความสำคัญของการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 งาน ดังกล่าว การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน เพราะจุดมุ่งหมายของงานนี้ คือ การสร้างนักเรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ ส่วนการบริหารงาน 5 งานที่เหลือ เป็นส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานวิชาการ (องค์การ อินทรมพรรย์. 2544 : 161)

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา มีขอบข่ายหรือองค์ประกอบที่ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 4) และผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานนี้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่ในการวางแผนนโยบาย และให้บริการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ดังนั้น คนสองกลุ่มนี้จึงเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานวิชาการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน เพราะจากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่พบว่ามีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษเอกชน จังหวัดหนองคาย

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติของผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอนในการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดหนองคาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้กรอบแนวคิดในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 4) มี 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลประเมินผล
5. ด้านห้องสมุด
6. ด้านการนิเทศภายใน
7. ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอน มีสภาพการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีต่อ การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน ในจังหวัดหนองคาย ปีการศึกษา 2545 ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากร เป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน ในจังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งสิ้น 116 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 104 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 94 คน มีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ สำหรับครูผู้สอน ได้สุ่มแบบแบ่งชั้น โดยที่โรงเรียนเป็นชั้นภูมิโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan. 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน 82 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ได้ใช้ ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวน 12 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ตำแหน่ง จำนวนเป็น
ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ระดับปฏิบัติในการบริหาร
งานวิชาการ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองคายที่ทำการสอน
ในระดับประถมศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มี 5 โรงเรียน
คือ โรงเรียนโรชาโรอิวิทยา โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย โรงเรียนอัครวิทย์วงษ์
โรงเรียนโพธิ์เสนวิทยา และโรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบึงกาฬ

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชน
จังหวัดหนองคาย มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียน
การสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล
ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศภายใน และด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ครูใหญ่ ผู้จัดการ หรือผู้รักษาการ
ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน

4. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนแบบเต็มเวลา โดยมีประสบการณ์
การสอนในโรงเรียนเอกชน ไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา นับตั้งแต่วันที่ได้รับการบรรจุ
แต่งตั้งในโรงเรียนปัจจุบัน จนถึงสิ้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชน ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง ในอันที่จะนำไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในด้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติ
2. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจในการทำการศึกษาเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University